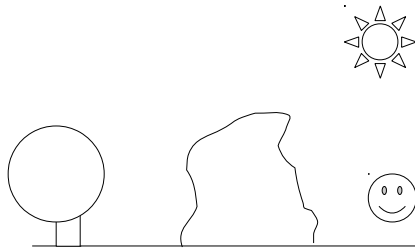

FILOZOFSE VEJE, DISCIPLINE, PANOGE

Skrozi 2500 let se je nabralo veliko materiala --< filozofija se je razdelila

ONTOLOGIJA

- 'to on' > (gr) bit, bivajoče, bitje
- vprašanja: Kaj biva? Kaj je bivajoče? Kako to, da nekaj je?
- Kaj je temelj realnosti?
SUBSTANCA → podstad (sub> pod; stare> stati)

Nič ni stalno

????????

→ neka snov (ideja obstaja pod tistim kar je in je večna)

- ogrožena je substanca naroda! → jezik, kultura
- **BOJ MED DVEMA TABOROMA** zaradi substance
 - o Materialisti → substanca je materialne narave (osnova sveta je nekaj materialnega)
 - o Idealisti → substanca je idejne, nadnaravne narave (osnova sveta je nekaj nematerialnega – število- Pitagora, ideja- Platon)
- **ZGODOVINA TE PANOGE**
 - o Aristotel je pisal o nekih teh vprašanjih v delu Prva Filozofija (najprej so razpravljali o tem kaj biva, kako biva...)
 - o Ta spis je bil po spisu z naslovom Fizika → zato so mu dali naslov 'ta meta ta fizika' ali skrajšano Metafizika
 - o Ker je bil tako pomemben so celotno filozofijo poimenovali metafizika

POJMI

- **METAFIZIKA**
 - o (fil) filozofija, ki obravnava načela stvarnosti, ki so s čuti nedostopna, nespoznavna ; filozofsko mišljenje, ki temelji na nepovezanosti, nespremenljivosti predmetov, pojavov
 - o (knj) kar se s čuti, izkustvi ne da zaznati, spoznati; nadčutnost, nadstvarnost
- **SUBSTANCA**
 - o (fil) temelj biti in bivajočega, ki za svojo eksistenco ne potrebuje nič drugega
 - o (danes) snov, ki skupaj z drugimi snovmi sestavlja, tvori kako snov; sestavina
- **MATERIALIZEM**
 - o filozofska smer, ki izhaja iz nauka o primarnosti materije
 - o filozofski nadzor, ki mu je podlaga in substanca dejanskosti materialna
 - o prizadevanje zlasti za gnotne koristi in materialne dobrine
- **IDEALIZEM**
 - o filozofska smer, ki izhaja iz nauka o primarnosti duha, ideje
 - o metafizični idealizem zatrjuje, da je nek idejni princip poslednji temelj biti tako duhovne kakor tudi materialne realnosti

GNOSEOLOGIJA/ epistemologija/ spoznavna teorija

Gnosis> spoznanje

Episteme> vedenje, znanost

- **VPRAŠANJA:** Ali obstaja resnično spoznanje? Ali človek lahko pride do resnice, ali je spoznanje vedno subjektivno → relativno? Kaj nam omogoča spoznanje, čutila ali razum? Kaj je resnica, resnično, resnično spoznanje?
- **BOJ MED DVEMA TABOROMA:**
 - o RACIONALISTI → tisti, ki zagovarjajo čutila → zagovorniki empirizma, razum
 - o AGNOSTIKI → tisti, ki zanikajo možnosti objektivnega spoznanja

ETIKA

Ethos> običaj, navada, narav (značaj) → Mos> morala

- Filozofska disciplina, ki se ukvarja z vprašanjem etičnega/ moralnega
- Kaj je etično dobro, slabo?
- Kako naj živim, da bom srečen? → etika = nauk o sreči
- Ali obstaja MORAM? → ali ima človek svobodno voljo ali ne?

- HEDONIZEM
- RIGORIZEM
 - o Rigor> strogost, trdota
 - o Človek je srečen, če se podreja avtoriteti in živi po pravilih (verski skrajneži, deloholiki)

- EVDAIMONIZEM
 - o Eudaimonija> sreča
 - o Najvišje dobro je sreča
- UTITARIZEM
 - o Ulitis> koristen
 - o Človek je srečen, ko osrečuje sebe in ostale
 - o Naj bo čim več ljudi srečnih

ESTETIKA

- Aisthesis> občutek, zaznava
- Ukvarja se z vprašanju lepega in z umetnostjo, v kolikor je le-ta realizacija lepega
- Alex Banmgarten je prvi uporabil → veda, ki naj bi se ukvarjala s čutnim spoznanjem, ki je nižji os razumnega
- Etika = estetika → lepo = dobro, pravično

FILOZOFIJA ZGODOVINE

- Filozofski pogled na zgodovino
- Katere silnice gibljejo zgodovino, zakaj prihaja do sprememb

ZGODOVINA FILOZOFIJE

Razvoj filozofije skozi zgodovino

LOGIKA

Pravila izpeljevanja enih trditev iz drugih

Druge filozofije: **FILOZOFIJA ZNANOSTI, RELIGIJE, ANTROPOLOGIJE**